

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษา
ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

Factors Influencing the Decision to Pursue Further Studies in the Dual Vocational Education System
of Higher Vocational Certificate (Diploma) Students at Wiang Pa Pao Technical College

สุชาดา ถิกสถิตย์¹

ผกาภรณ์ บุสบัง²

ประคอง รัศมีแก้ว³

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า และ 2) เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา ปวส. วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า 1) ด้านเศรษฐกิจและการเงิน มีอิทธิพลในระดับมากที่สุด เนื่องจากผู้เรียนสามารถมีรายได้ระหว่างเรียนและมีโอกาสได้งานทำหลังสำเร็จการศึกษา 2) ด้านสถาบันการศึกษา มีระดับมากที่สุด จากความเชี่ยวชาญและคุณภาพการจัดการเรียนการสอน 3) ด้านหลักสูตร มีระดับมากที่สุด เพราะมีความสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ มีระดับมากที่สุด จากการเข้าถึงข้อมูลที่หลากหลายและทั่วถึง 5) ด้านสถานประกอบการ มีระดับมากที่สุด เนื่องจากมีความพร้อมและให้ประสบการณ์ตรงในการทำงาน และ 6) ด้านครอบครัว มีระดับมากที่สุด จากการสนับสนุนและความคาดหวังให้ผู้เรียนมีอาชีพที่มั่นคงในอนาคต

2. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคี พบว่า นักศึกษาที่มีเพศต่างกันมีการตัดสินใจในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยแตกต่างกันในทุกด้านยกเว้นด้านครอบครัว ส่วนการจำแนกตามอายุ พบความแตกต่างเฉพาะด้านเศรษฐกิจและการเงินอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยกลุ่มอายุต่ำกว่า 20 ปี มีระดับการตัดสินใจแตกต่างจากกลุ่มอายุ 21 ปีขึ้นไป ขณะที่รายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติทั้งในภาพรวมและรายด้าน

คำสำคัญ: การตัดสินใจศึกษาต่อ ระบบทวิภาคี ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

² อาจารย์ที่ปรึกษา, รองอธิการบดี สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

³ อาจารย์ที่ปรึกษา, อาจารย์พิเศษ สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก

ABSTRACT

research aims to (1) study the factors influencing the decision to pursue further education in the dual vocational education system of Higher Vocational Certificate (HVC) students at Wiang Pa Pao Technical College, and (2) compare these factors based on personal characteristics. The sample consists of HVC students at Wiang Pa Pao Technical College, classified by personal factors. The research instrument used was a questionnaire developed by the researcher based on a conceptual framework from literature review and related studies. Statistical analysis included mean, standard deviation, and t-test.

Research Findings

1. The research findings revealed that, overall, the factors influencing the decision to continue education in the dual vocational system were rated highly. When analyzed by aspect, it was found that: 1) Economic and financial factors had the most influence, as students can earn income during their studies and have job opportunities after graduation; 2) Institutional factors were rated highly due to the expertise and quality of teaching; 3) The curriculum was considered highly relevant to labor market demands; 4) Public relations were effective in providing accessible and diverse information; 5) The workplace provided direct work experience and was well-prepared; 6) Family support and expectations for a stable career were highly influential.

2. The results of the comparison of results showed significant differences in decision-making based on gender, with statistically significant differences at the .05 level in all aspects except for the family factor. Regarding age, significant differences were found only in the economic and financial aspect, with students under 20 making decisions differently from those aged 21 and above. No significant differences were found in terms of average monthly income for both overall and individual factors.

Keywords: Decision to pursue further education, Dual vocational system, Higher Vocational Certificate, Wiang Pa Pao Technical College

บทนำ

การศึกษาเป็นกลไกพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในสังคมและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเป็นพลังขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพจึงต้องอยู่บนพื้นฐานของนโยบายระดับชาติที่ชัดเจนและทันสมัย เพื่อเตรียมประชาชนให้พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ โดยเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการผลิตกำลังคนให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562, 48) ขณะเดียวกัน พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ได้กำหนดเป้าหมายของการศึกษาให้มุ่งพัฒนาคนไทยให้สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2565, 10) นโยบายดังกล่าวสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579 ที่มุ่งพัฒนาระบบการศึกษาให้ทันสมัยและตอบสนองการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยเฉพาะการพัฒนาผู้เรียนให้มีสมรรถนะในการทำงานจริงอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2564, 32) กระทรวงศึกษาธิการจึงให้ความสำคัญกับอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการผลิตกำลังคนสายวิชาชีพให้สอดคล้องกับความต้องการของภาคอุตสาหกรรม โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการศึกษาระบบทวิภาคีที่ได้รับการส่งเสริมอย่างต่อเนื่องในฐานะรูปแบบที่เชื่อมโยงภาคการศึกษากับภาคการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีในสถานศึกษา และฝึกประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ อันส่งผลให้ผู้เรียนมีสมรรถนะทางวิชาชีพสูงและสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้ทันทีหลังจบการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2563, 5, กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน 2566, 21)

การอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนากำลังคนที่มีคุณภาพสูง ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยเฉพาะในยุคที่ประเทศต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2564, 18) ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งมุ่งพัฒนาเศรษฐกิจบนฐานของการผลิตและบริการที่มีมูลค่าสูง โดยต้องอาศัยแรงงานที่มีทักษะและความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2565, 27) ขณะเดียวกันการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและการเปิดเสรีทางการค้าในระดับสากลยังส่งผลให้ประเทศไทยต้องเตรียมทรัพยากรมนุษย์ให้สามารถแข่งขันในตลาดแรงงานภูมิภาคและระดับโลกได้อย่างมีประสิทธิภาพ (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ 2563, 85) การปรับตัวต่อสถานการณ์ดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานศึกษาในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองต่อทักษะและสมรรถนะที่ตลาดแรงงานต้องการทั้งในปัจจุบันและอนาคต (วิรัช อยู่ชาติ 2565, 42) โดยจากข้อมูลของกระทรวงแรงงานยังระบุว่าประเทศไทยยังคงขาดแคลนแรงงานที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะทางในหลายสาขา อาทิ อุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และอุตสาหกรรมดิจิทัล (กระทรวงแรงงาน 2567, 15) การจัดการศึกษาระบบทวิภาคีจึงนับเป็นกลไกสำคัญที่สามารถช่วยลดช่องว่างระหว่างระบบการศึกษาและภาคการผลิตได้อย่างตรงจุด ด้วยการเน้นการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและการปฏิบัติงานจริงในสถานประกอบการ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงและสามารถปฏิบัติงานได้ทันทีหลังจบการศึกษา (ธีรฤติ บุญยโสภณ 2564, 74)

วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ซึ่งอยู่ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้ดำเนินการแนะแนวและส่งเสริมการศึกษาต่อในสายอาชีพให้แก่แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งจัดการเรียนการสอนในระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทั้งในระบบปกติและระบบทวิภาคี อย่างไรก็ตาม ยังพบว่าจำนวนนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อในระบบทวิภาคียังไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่วางไว้ แม้จะมีการประชาสัมพันธ์หลักสูตรและเน้นย้ำถึงประโยชน์ของระบบดังกล่าว เช่น โอกาสในการมีงานทำระหว่างเรียน รายได้จากการฝึกงาน และความต้องการแรงงานด้านช่างเทคนิคในภาคอุตสาหกรรมที่ยังขาดแคลนอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา 2566, 12) สถานการณ์นี้สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาเชิงโครงสร้างที่อาจเกิดจากหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้เรียน อาทิ ปัจจัยด้านครอบครัว เศรษฐกิจ การรับรู้ของผู้เรียนเกี่ยวกับระบบทวิภาคี รวมถึงความพร้อมของสถานศึกษาและสถานประกอบการในการจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือกัน (กนกวรรณ สมบูรณ์วงศ์, 2563, 22 และณัฐพงศ์ ชัยวัฒนกุล 2565, 30) ทั้งนี้ ยังมีผู้เรียนบางส่วนที่อาจขาดข้อมูลเพียงพอในการตัดสินใจ หรือมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนและผลประโยชน์ที่จะได้รับจากระบบทวิภาคี (ปวีณา กิจวิรัตน์ 2567, 19)

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษาทวิภาคีของผู้เรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า โดยมุ่งเน้นการศึกษาใน 6 ปัจจัยหลัก ได้แก่ 1) ด้านสถาบันการศึกษา ซึ่งเกี่ยวข้องกับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน การแนะแนว และการสนับสนุนจากสถานศึกษา 2) ด้านเศรษฐกิจและการเงิน ที่สะท้อนถึงภาระค่าใช้จ่าย ต้นทุนในการศึกษา และความสามารถในการสนับสนุนของครอบครัว 3) ด้านหลักสูตร ซึ่งควรมีความทันสมัย สอดคล้องกับตลาดแรงงาน และตรงกับความต้องการของผู้เรียน 4) ด้านครอบครัว ที่ครอบคลุมถึงการสนับสนุนของผู้ปกครอง ความคาดหวัง และค่านิยมทางการศึกษา 5) ด้านสถานประกอบการ ซึ่งเกี่ยวข้องกับโอกาสในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ การมีรายได้ระหว่างเรียน และโอกาสในการมีงานทำหลังจบการศึกษา และ 6) ด้านการประชาสัมพันธ์ ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ และแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในระบบการศึกษาทวิภาคี โดยการศึกษาปัจจัยเหล่านี้คาดว่าจะช่วยให้สามารถพัฒนาแนวทางการส่งเสริมการศึกษาต่อในระบบทวิภาคีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนสามารถปรับปรุงรูปแบบการจัดการศึกษาให้ตอบสนองต่อความต้องการของตลาดแรงงานและความคาดหวังของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสมในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

ระเบียบวิธีการวิจัย

ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า ปีการศึกษา 2568 จาก 10 สาขาวิชา สาขาวิชาเทคนิคยานยนต์ สาขาวิชาเทคนิคซ่อมตัวถังและสี สาขาวิชาช่างไฟฟ้ากำลัง สาขาวิชาแมคคาทรอนิกส์ สาขาวิชาช่างก่อสร้าง

สาขาวิชาการบัญชี สาขาวิชาการตลาด สาขาวิชาการจัดการค้าปลีก สาขาวิชาเทคโนโลยีธุรกิจดิจิทัล และ สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งสิ้น 164 คน (งานทะเบียน วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า, 2568)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ส่วนที่ 1 คือ ข้อมูลทั่วไปของนักศึกษา ซึ่งประกอบด้วยเพศ อายุ สาขาวิชา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ปกครอง โดยใช้แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ส่วนที่ 2 คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคี โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert) ครอบคลุม 6 ด้าน ได้แก่ ด้านสถาบันการศึกษา เศรษฐกิจ หลักสูตร ครอบครัวยุทธศาสตร์ การประกอบการ และการประชาสัมพันธ์ ส่วนที่ 3 คือ แบบสอบถามปลายเปิดเพื่อรับข้อเสนอแนะจากนักศึกษาต่อระบบทวิภาคี

การวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผล ผู้วิจัยนำข้อมูลมาประมวลผลและวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป โดยใช้วิธีทางสถิติที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยวิเคราะห์ปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคลของประชากร นำมาวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปแบบตาราง และวิเคราะห์ระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) เป็นรายข้อ รายด้าน และโดยรวมนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2563, 105) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า และวิเคราะห์ข้อแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยการใช้วิธีแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ นำเสนอเป็นความเรียง

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า และเพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักศึกษาในการเลือกศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า พบว่าโดยภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานการวิจัย โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านมีระดับความคิดเห็นสูง เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านเศรษฐกิจและการเงิน ด้านสถาบันการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านสถานประกอบการ และด้านครอบครัวตามลำดับ โดยด้านเศรษฐกิจและการเงินมีผลกระทบมากที่สุดในการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบทวิภาคีตามลำดับโดยมีรายละเอียดของผลการศึกษาในแต่ละเป็นด้าน ดังนี้

ด้านเศรษฐกิจและการเงิน พบว่า ผู้เรียนเห็นว่ามีรายได้ระหว่างการศึกษาจากสถานประกอบการ ซึ่งช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัว และคาดหวังว่าโอกาสในการจ้างงานหลังจากสำเร็จการศึกษาจะสูงขึ้น รวมทั้งมีความมั่นคงทางการเงินหลังการศึกษาจากการฝึกงาน

ด้านสถาบันการศึกษา พบว่า วิทยาลัยมีการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะและมีกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาศักยภาพนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้เรียนสำหรับการทำงานในอนาคต โดยผู้เรียนเห็นว่าการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ

ด้านหลักสูตรถูกมองว่าเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยหลักสูตรที่เปิดสอนสามารถตอบโจทย์การพัฒนาทักษะและมีมาตรฐานการเรียนการสอนที่ได้รับการยอมรับจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ด้านการประชาสัมพันธ์ ผู้เรียนรู้สึกว่าการจัดกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ ผ่านสื่อออนไลน์และกิจกรรมต่างๆ ที่ทำให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลครบถ้วนและชัดเจนเกี่ยวกับระบบการศึกษาวิชาชีพ

ด้านสถานประกอบการ ผู้เรียนเห็นว่าการฝึกงานที่สถานประกอบการต่างๆ นั้นช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในตลาดแรงงานและมีโอกาสได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการที่เหมาะสม

ด้านครอบครัว ผู้ปกครองให้การสนับสนุนการเรียนในระบบวิชาชีพ เนื่องจากครอบครัวเห็นถึงประโยชน์จากการที่ผู้เรียนจะได้รับทักษะอาชีพที่ชัดเจนและสามารถหารายได้ระหว่างเรียนได้ ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบวิชาชีพของนักศึกษา ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า จำแนกตาม เพศ อายุ สาขาวิชา ที่ศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ได้ผลดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษาวิชาชีพตามอายุพบว่า โดยรวมผู้เรียนที่มีอายุต่างกันไม่มีความแตกต่างในการตัดสินใจศึกษาต่อ แต่ในด้านเศรษฐกิจและการเงินพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้เรียนที่อายุต่ำกว่า 20 ปีมีการตัดสินใจแตกต่างจากผู้เรียนที่อายุ 21–25 ปี และ 26 ปีขึ้นไป

2.2 ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบอาชีวศึกษาวิชาชีพตามรายได้เฉลี่ยต่อเดือนพบว่าผู้เรียนที่มีรายได้เฉลี่ยต่างกันมีการตัดสินใจศึกษาต่อแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยเฉพาะในด้านเศรษฐกิจและการเงิน สถาบันการศึกษา หลักสูตร และสถานประกอบการ

อภิปรายผล
การศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจศึกษาต่อในระบบวิชาชีพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) วิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ

ด้านเศรษฐกิจและการเงิน พบว่ามีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุดและมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากการศึกษาระบบวิชาชีพเป็นแนวทางการจัดการศึกษาที่ตอบสนองภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน โดยเฉพาะความสามารถในการหารายได้ระหว่างเรียนที่ช่วยแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับ อารีย์ พรหมเทพ (2563) และ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2564) ที่พบว่าเบี้ยเลี้ยงหรือค่าตอบแทนระหว่างฝึกอาชีพเป็นแรงจูงใจสำคัญสำหรับกลุ่มผู้เรียนที่มีข้อจำกัดทางรายได้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังชี้ให้เห็นว่าความมั่นคงของรายได้หลังสำเร็จการศึกษาเป็นปัจจัยดึงดูดใจที่สำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับ เกษม วัฒนชัย (2564) และ นางลักษณ์ วิรัชชัย (2566) ที่ระบุว่าความเป็นไปได้ในการได้รับการบรรจุนานที่มีสวัสดิการดีและค่าตอบแทนที่เหมาะสมเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายตลอดหลักสูตร เป็นแรงจูงใจทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเข้าสู่ระบบวิชาชีพอย่างมาก เพื่อมุ่งหวังความมั่นคงในคุณภาพชีวิตตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow, 1970)

ด้านสถาบันการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากนักศึกษามีความเชื่อมั่นในคุณภาพการบริหารจัดการและชื่อเสียงของวิทยาลัยเทคนิคเวียงป่าเป้าที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุพา ไทยพิทักษ์ (2560) และ วิทวัส เหล่ามะลอ (2562) ที่ระบุว่าความน่าเชื่อถือของสถาบันและความพร้อมของอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยมีผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่ออย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ ปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งที่สะดวกต่อการเดินทางยังเป็นตัวแปรเกื้อหนุนสำคัญตามที่ วิโรจน์ สารรัตน์ (2564) ได้ศึกษาไว้ รวมถึงการมีเครือข่ายศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จตามแนวคิดของ จินตนา แสงสว่าง (2565) ซึ่งช่วยสะท้อนภาพลักษณ์เชิงบวกและความเป็นมืออาชีพของสถาบัน อีกทั้งสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการฝึกปฏิบัติจริงตามผลการศึกษาของ ศรัณย์รัตน์ อิศรางกูร ณ อยุธยา (2566) ยังช่วยเสริมสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เรียนว่าสถาบันจะสามารถพัฒนาทักษะวิชาชีพให้พร้อมสำหรับการแข่งขันในตลาดแรงงานได้จริง

ด้านหลักสูตร พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากตัวหลักสูตรถูกออกแบบมาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้นักศึกษามั่นใจในโอกาสการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับ สุไบชะ จ่านงลักษณ์ (2564) และ พิมพ์ยุภา ชนะอัยรัชต์ (2565) ที่ชี้ให้เห็นว่าหลักสูตรที่ทันสมัยและใช้เวลาศึกษาเหมาะสมเป็นปัจจัยหลักในการดึงดูดผู้เรียน อีกทั้งความยืดหยุ่นของหลักสูตรที่เปิดโอกาสให้เลือกเรียนตามความถนัดตามแนวคิดของ อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2564) และ อาวุธ จุมปา (2564) ยังส่งผลต่อความพึงพอใจและการตัดสินใจเลือกเรียน นอกจากนี้ การได้รับการรับรองมาตรฐานวิชาชีพจากองค์กรชั้นนำตามที่ ชนะ กสิภรณ์ (2565) ได้ระบุไว้ยังเป็นแรงขับเคลื่อนที่สร้างความเชื่อมั่นว่าหลักสูตรจะช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างครบถ้วน ส่งผลให้ผู้เรียนเล็งเห็นถึงความคุ้มค่าของการลงทุนทางการศึกษาในระยะยาว

ด้านการประชาสัมพันธ์ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด โดยนักศึกษาได้รับข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อที่หลากหลายและมีความชัดเจน โดยเฉพาะการใช้สื่อสังคมออนไลน์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้รวดเร็ว สอดคล้องกับ บุญเรียง ขจรศิลป์ (2564) และ ศิริพร กาญจนชูศักดิ์ (2567) ที่พบว่าสื่ออย่าง TikTok หรือ Facebook มีประสิทธิภาพสูงในการสร้างการรับรู้ในกลุ่มเยาวชน นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมแนะแนวเชิงรุกในโรงเรียนเดิมและงาน Open House ตามที่ สุไบชะ จ่านงลักษณ์ (2564) และ วิลาวัณย์ มาระรังศรี (2565) ศึกษาไว้ เป็นช่องทางสำคัญที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความแตกต่างและข้อดีของระบบทวิภาคี อีกทั้งการนำเสนอข้อมูลด้านความร่วมมือกับสถานประกอบการและสวัสดิการตามงานวิจัยของ อภิชาติ วงศ์มหาชัย (2564) ยังช่วยกระตุ้นความสนใจและสร้างแรงบันดาลใจให้แก่ผู้ที่กำลังมองหาโอกาสทางการศึกษาที่ควบคู่ไปกับการฝึกปฏิบัติงานจริง

ด้านสถานประกอบการ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากสถานประกอบการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์จริงที่ส่งผลต่อคุณภาพฝีมือแรงงานโดยตรง นักศึกษาจึงให้ความสำคัญกับชื่อเสียงและความมั่นคงขององค์กรพันธมิตร สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2564) และ วิทวัส เหล่ามะลอ (2562) ที่ระบุว่าสวัสดิการและโอกาสการจ้างงานต่อเนื่องหลังสำเร็จการศึกษาเป็นแรงจูงใจสำคัญ อีกทั้งความชัดเจนของแผนการฝึกอาชีพตามแนวคิดของ อรทัย มูลคำ (2565) และการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยในสถานประกอบการตามผลงานของ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2566) ยังเป็นปัจจัยที่ดึงดูดให้นักศึกษาต้องการเข้าสู่ระบบการทำงานจริง นอกจากนี้ ทำเลที่ตั้งที่อยู่ใกล้ภูมิลำเนาตามงานวิจัยของ พรณิ บุญประกอบ (2565) ยังช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางและที่พัก ซึ่งช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับทั้งนักศึกษาและผู้ปกครองว่าการฝึกอาชีพจะได้รับทั้งความรู้และความปลอดภัยในคุณภาพชีวิตไปพร้อมกัน

ด้านครอบครัว พบว่ามีระดับการตัดสินใจอยู่ในระดับมากที่สุดเป็นลำดับสุดท้าย อย่างไรก็ตามสถาบันครอบครัวยังคงเป็นรากฐานสำคัญในการชี้นำแนวทางการศึกษาและการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับ ยุพา ไทยพิทักษ์ (2560) และ วิทวัส เหล่ามะลอ (2562) ที่พบว่าคำแนะนำและการสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายของผู้ปกครองมีอิทธิพลต่อทัศนคติของผู้เรียนอย่างมาก นอกจากนี้ ฐานะทางเศรษฐกิจที่จำกัดของครอบครัวมักเป็นแรงผลักดันให้เลือกเรียนระบบทวิภาคีเพื่อรับเบี้ยเลี้ยงมาแบ่งเบาภาระตามที่ ภัทรวดี มากมี (2564) และ พิมพ์ยุภา ชนะอัยยรัชต์ (2565) ได้ศึกษาไว้ อีกทั้งการให้คำปรึกษาและแรงสนับสนุนทางด้านจิตใจตามงานวิจัยของ นงลักษณ์ วิรัชชัย และคณะ (2565) และ สุไบชะ จ่านงลักษณ์ (2564) ยังเป็นปัจจัยเสริมที่สร้างความมั่นใจในการเลือกสถานศึกษา โดยเฉพาะครอบครัวที่มีค่านิยมต่อการศึกษาสายอาชีพในเชิงบวกมักจะสนับสนุนให้บุตรหลานเลือกเส้นทางที่เน้นการปฏิบัติเพื่อสร้างความมั่นคงในอนาคตอย่างรวดเร็ว

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยในครั้งนี้

1.1 สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์จุดเด่นของระบบทวิภาคี โดยเฉพาะด้านรายได้ระหว่างเรียนและโอกาสการมีงานทำ เพื่อสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียนและผู้ปกครอง

1.2 ควรพัฒนาความร่วมมือกับสถานประกอบการและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนการสอน

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเพิ่มเติม เพื่อทำความเข้าใจกระบวนการตัดสินใจของผู้เรียนและมุมมองของสถานประกอบการอย่างลึกซึ้ง

2.2 ควรขยายขอบเขตการศึกษาในระดับจังหวัดหรือภูมิภาค รวมทั้งติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษา เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดนโยบายและพัฒนาหลักสูตรในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ สมบูรณ์วงศ์. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา. วารสารการอาชีวศึกษาไทย, 12(2), 15–28.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2561). การวิเคราะห์สถิติขั้นสูงด้วย SPSS for Windows (พิมพ์ครั้งที่ 12). ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2566ก). แผนปฏิบัติราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566–2570). <https://www.dsd.go.th/ita/fileita/o25/plan5.pdf>
- กรมพัฒนาฝีมือแรงงาน. (2566ข). รายงานสถานการณ์กำลังแรงงานและการพัฒนาฝีมือแรงงานของประเทศไทย. กระทรวงแรงงาน.
- กระทรวงแรงงาน. (2567). รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ พ.ศ. 2567. สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน.
- ชัยวัฒน์ ประสงค์สร้าง. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. Psychometrika, 16(3), 297–334.

- Likert, R. (1932). A technique for the measurement of attitudes. Archives of Psychology, 22(140), 1–55.
- Maslow, A. H. (1970). Motivation and personality (2nd ed.). Harper & Row.
- ณัฐวุฒิ ศรีสุข, & อีระพงษ์ วิริยานนท์. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในสถาบันการอาชีวศึกษาภาคเหนือ. วารสารวิจัยการอาชีวศึกษา, 12(2), 128–129.
- นันทนา เกตุแห่ง, & วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2567). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนในระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง วิทยาลัยเทคนิคภาคเหนือ. วารสารการอาชีวศึกษาและการพัฒนา, 9(1), 113.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5). สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2563). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- พิศิษฐ์ บุญเลิศ, & จริญญา แสนราช. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกเรียนระบบทวิภาคีของนักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาลัยเทคนิคนครราชสีมา. วารสารการอาชีวศึกษา.
- พิมพ์พิศา สังข์แก้ว. (2565). แรงจูงใจในการเลือกเรียนระบบทวิภาคีของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาการบัญชี วิทยาลัยอาชีวศึกษาสุราษฎร์ธานี [การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี].
- ภักชดา เสรีรัตน์. (2560). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่].
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2563). คู่มือการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคี.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). กฎหมาย พระราชบัญญัติ และแผนปฏิบัติการ. <http://www.vec.go.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2566). คู่มือการจัดทำผลงานทางวิชาการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560–2579. พรักหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). รายงานการประเมินผลการจัดการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ.
- อาชัญญา รัตนอุบล. (2563). แนวคิดการส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิตในสังคมไทย (พิมพ์ครั้งที่ 2). สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อาวุธ จุมปา. (2564). การตัดสินใจของผู้เรียนในการเลือกศึกษาต่อโครงการอาชีวศึกษาเพื่อการพัฒนาชนบท (อศ.กช.) ของวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีพะเยา จังหวัดพะเยา [รายงานวิจัยปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก].